

Istupanje prvog potpredsednika Vlade Srbije i ministra spoljnih poslova Ivice Dačića na Ministarskoj konferenciji o verskim slobodama koja se održava u Vašingtonu:

„Dame i gospodo,

Izuzetno mi je zadovoljstvo da ponovo učestvujem na ovom visokom skupu u Vašingtonu na temu unapređenja verskih sloboda. Dozvolite da na početku odam priznanje državnom sekretaru Pompeu na zalaganju u održavanju ove teme visoko na međunarodnoj agendi. Nadam se da će današnja konferencija predstavljati važan doprinos u pravcu unapređenja razumevanja i jačanje jedinstva međunarodne zajednice za zaštitu i promociju poštovanja religijskih sloboda na temeljima univerzalnih vrednosti.

{youtube}6G5WD4ET0Zg{/youtube}

Izlaganje bih započeo isticanjem snažne potrebe za reafirmisanjem međunarodnih standarda u vezi sa verskim slobodama.

Član 18 Univerzalne deklaracije o ljudskim pravima glasi da „svako ima pravo na slobodu misli, savesti i vere; da ovo pravo uključuje slobodu promene svoje vere ili ubeđenja i slobodu da čovek sam, ili u zajednici sa drugima, javno ili privatno, ispoljava veru ili ubeđenje učenjem, praktikovanjem, obredima i pridržavanjem". Danas, 70 godina nakon usvajanja Univerzalne deklaracije od strane Generalne skupštine Ujedinjenih nacija, ova odredba je više nego relevantna.

Vizionarska i intelektualna snaga ovog ključnog međunarodnog dokumenta, na čije oblikovanje je, pored ostalih, presudno uticala Elenor Ruzvelt, predstavljala je inspiraciju i za član 18 Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima, kojim se sloboda ispoljavanja vere ili ubeđenja naše pretvorene u međunarodne pravne norme, odnosno, garantovane kroz nacionalno zakonodavstvo. Univerzalno važenje ovih ideja pretočenih u normu ne sme nikad biti dovedeno u pitanje i nadam se da je to najmanji zajednički imenilac naše saglasnosti.

U tom smislu, hteo bih da pozdravim nastojanja administracije u Vašingtonu da i u ovom

formatu doprinese globalnim naporima, u kontekstu primene „Potomak deklaracije” i Akcionog plana.

Dame i gospodo,

Često na međunarodnim konferencijama ponavljamo da ljudska prava ne postoje u vakuumu, odnosno da je pravi izazov njihova konkretna primena. Sasvim sigurno, još češće naglašavana je i činjenica da su ljudska prava univerzalna, nedeljiva, međuzavisna i povezana. Poštovanje verskih prava i sloboda je, u tom smislu, jedan od ključnih indikatora za stanje ljudskih prava u jednoj zemlji i pokazatelj nivoa spremnosti društava za harmonizovanje različitih kulturnih, etničkih i verskih identiteta.

U tom smislu, sa ovog skupa u ime Republike Srbije, izražavam našu solidarnost sa porukama protiv verski motivisane netrpeljivosti, netolerancije i diskriminacije po svim osnovama, uključujući versku opredeljenost, kao i poruku protiv nasilja i govora mržnje.

Naša obaveza je da reagujemo na nepoštovanje verskih prava, ali moramo uvek imati u vidu kompleksnost svake pojedine situacije i svakom od pitanja pristupati pažljivo i odmereno, uvek vođeni premisom da je zajednički cilj postizanje najboljeg i održivog rešenja za ostvarenje ljudskih prava svake posebne verske grupe.

Sa ponosom ističem da je Republika Srbija sekularna država koja prepoznaje sedam tradicionalnih verskih zajednica i u kojoj, prema odredbama Zakona o verskim slobodama, deluje 28 aktivnih verskih zajednica. Imajući u vidu da je najveći broj građana pravoslavne hrišćanske veroispovesti, želim da istaknem da je ova godina za Srpsku pravoslavnu crkvu od posebnog značaja, upravo zato što baš u njoj obeležava 800 godina svoje autokefalnosti. Važno je i napomenuti da je Republika Srbija u punoj meri posvećena realizaciji slobode vere i uverenja u svim domenima života. Mi to činimo kroz pridržavanje duha i slova zakona, ali i kroz poštovanje svih međunarodnih normi i standarda u oblasti vera, smatrajući prava na slobodu vere i uverenja jednim od ključnih ljudskih prava. Ova prava odnose se kako na individualno i kolektivno ispoljavanje vere unutar samih crkava i verskih zajednica, tako i u odnosima sa drugim crkvama i verskim zajednicama i državnim organima.

Naša perspektiva budućih odnosa među crkvama i verskim zajednicama je takva da možemo sa sigurnošću tvrditi da će se i u budućem periodu, kroz međuverški dijalog koji se vodi na svim nivoima u Republici Srbiji i brigu države o ostvarivanju ljudskih prava u skladu sa najvišim svetskim standardima, ova prava ostvarivati bez diskriminacije.

Takva situacija, nažalost, nije prisutna u našoj južnoj pokrajini, Kosovu i Metohiji, koja je počev od 1999. godine pod administrativnom upravom Ujedinjenih nacija. U tom smislu, nema nikakvih pozitivnih vesti u odnosu na moje obraćanje ovom skupu od prošle godine.

Na Kosovu i Metohiji su pripadnici srpskog naroda, crkva i hrišćansko kulturno-istorijsko nasleđe žrtve nacionalističke ideologije stvaranja homogenog etničkog, kulturnog i verskog prostora. Podsetiću da su, posebno od juna 1999. godine, ugroženi gotovo svi elementi opstanka srpske zajednice – ljudi, materijalna i nematerijalna kulturna baština, crkve i manastiri, uz uništavanje i druge vidove devastacije verskih, kulturnih, istorijskih tragova slovenstva i

pravoslavlja, uključujući verbalne i fizičke napade, pa i ubistva sveštenika Srpske pravoslavne crkve.

Od četiri izuzetna verska objekta koja se nalaze na listi svetske baštine Uneska u opasnosti – Pečka patrijaršija, manastir Visoki Dečani, manastir Gračanica i Bogorodica Ljeviška, opstala su samo tri jer su bili pod punom fizičkom zaštitom NATO snaga u vreme organizovanih talasa etničkih pogroma.

Stanje prava na veroispovest srpskog stanovništva u ovim okolnostima direktno zavisi od sredine u kojoj se verski objekat nalazi. Tako je pravo i sloboda na verske obrede poput krštenja, venčanja, pričešća, sahrane ili pomena – i uopšte kad je reč o molitvi pravoslavnih vernika, obezbeđeno samo u crkvama i manastirima koji se nalaze u sredinama sa većinskim ili pretežno srpskim stanovništvom. Ova tragična situacija ima, nažalost, pored etničkih, i svoje sistemske uzroke. Mora se shvatiti da objekti Srpske pravoslavne crkve na Kosovu i Metohiji nisu muzeji, niti spomenici – oni su deo koncepta žive crkve, koja je uvek dostupna i na usluzi vernicima, hramom, sveštenstvom i monaštvom. Isto tako, posete raseljenog srpskog stanovništva svojim crkvama i manastirima ne smeju se smatrati hodočašćem. To nisu posete stranaca, već dolasci vernika da se pomole, da zapale sveće, da obiđu grobove svojih predaka i bližnjih.

Poslednji izveštaj Stejt Departmenta o religijskim slobodama na Kosovu i Metohiji potvrđuje kršenja prava vernika Srpske pravoslavne crkve. Zabeleženi slučajevi napada na srpske vernike predstavljaju izraz sistematske netolerancije i kršenja njihovih osnovnih verskih prava. Izveštaj takođe registruje ugrožavanje vlasničkih prava Srpske pravoslavne crkve, uključujući odbijanje sprovođenja sudske odluke o povraćaju zemlje manastiru Visoki Dečani, kao i zabranu divlje gradnje u Posebnim zaštićenim zonama.

Krađe, vandalizam i ekstremističke poruke na verskim objektima SPC ostaju nekažnjena dela, što je veoma zabrinjavajuće. Zbog svega navedenog je za unapređenje verskih sloboda u pokrajini potrebno promeniti pristup i odustati od dvostrukih standarda, negiranja, minimiziranja i relativizovanja kontinuirane diskriminacije od strane većinske zajednice i njenih institucija, što bi trebalo da prate sistematski naponi za oživotvorenje prava da Srbi na Kosovu i Metohiji slobodno i neometano ispovedaju svoju veru.

Zahvaljujem na pažnji, sa nadom da će naši budući skupovi na ovu temu biti u pozitivnijem tonu u pogledu stanja verskih prava srpskog hrišćanskog stanovništva na Kosovu i Metohiji.

Hvala!"